

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 20 Din.,
za pol leta 10 Din.

Posamezna številka 1.50 Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 str. 480 D, 1/2 str. 240 D,

1/4 str. 120 D, 1/8 str. 80 D,

1/12 str. 40 D.

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

Obrtniško zborovanje prilikom V. kat. shoda.

Naši obrtniki so se zbrali v prav obilnem številu dne 27. avgusta ob 9. uri dopoldne k svojemu zborovanju v Rokodelskem domu v Ljubljani. Poleg udeležencev iz cele Slovenije so obiskali zborovanje odposlanci raznih uradov ter korporacij. Zostopali so: Ministrstvo za trgovino in industrijo, oddelek v Ljubljani, komisar g. dr. Pfeifer; Trgovsko in obrtniško zbornico predsednik g. Ivan Knez; mestni magistrat ljubljanski komisar g. dr. Kodré; klub občinskih svetovalcev SLS v Ljubljani občinska svetovalca gg. Ivan Srebot in Mihael Moškerc; Delavsko zvezo g. dr. Gosar; Kmetško zvezo g. Ivan Stanovnik; Slomškovo zvezo g. Jovan; Zvezo slovenskih obrtnih zadrug g. Engelbert Franchetti. Nadalje so bili še navzoči g. kanonik Stroj, predsednik katoliškega društva rokodelskih pomočnikov ter narodni poslanci gg. Gostinčar, Nemanjč, Škulj, Vesenjaj in Žebot.

Zborovanje je otvoril predsednik Jugoslovanske Obrtne zveze g. Ivan Ogrin, ki je pozdravil vse navzoče in izvajal sledeče: Kot načelnik Jugoslovanske Obrtne zveze Vas pozdravljam vse tiste, ki ste se žrtvovali ter se udeležili za nas Slovence in katoličane velepomembnega katoliškega shoda. Prežeta katoliških načel naj bo cela naša organizacija. V tem smislu naj se razvija in krepi. Upam, da bo katoliški shod tudi za nas obrtnike, trgovce in industrijce nekaj mejnik in kajipot, ki bo določil smernice vsemu našemu življenju. Naj nas druži misel, da smo vsi stanovi, kmetijski, obrtni, delavski ali uradniški, navezani na medsebojno sodelovanje in sporazum, posebno pa danes, ko nam je dolgoletna vojska zasekala težke rane na gospodarskem in na kulturnem polju.

Za nas Slovence je verska in moralna konsolidacija še posebno važna, ker živimo v mladi, še neurejeni državi. Tudi obrtniki vseh vrst se imamo boriti s premnogimi težavami. Vendar ne smemo omagati. Hotenje in delovanje za čim popolnejšo organizacijo vseh naših vrst, ki naj se osredotočijo v Jugoslovanski Obrtni zvezi, naj nam bo prva naloga.

Na temelju posameznika, kot glavarja družine naj se izpopolnjuje in krepi tudi materijelno blagostanje posameznika kot podjetnika, seveda mora biti to delovanje prežeto po načelih krščanskih idej, da ne izkorišča drugih stanov, bodisi tistih, ki nam pomagajo pri izvrševanju dela v podjetju, bodisi onih, ki konsumirajo in se poslužujejo naših proizvodov. Naše delovanje pri pridobivanju materijelnih zakladov naj bo svobodno, kar edino da danes možnost gospodarskega blagostanja naroda in države. Vendar ne smemo priti nikdar navskriž z odgovornostjo, ki jo imamo napram Bogu, posebno pa ne z zapovedjo ljubezni do bližnjega. Naš cilj mora biti Bog in njegove zapovedi! V tem smislu Vas torej pozdravljam ter želim današnjemu zborovanju prav mnogo uspeha. Bog blagoslovi naše delo!

Kot prvi referent je nato nastopil g. ravnatelj Janko Jovan, s temo: Stališče obrtnika napram današnjemu gospodarskemu položaju. Obrazložil je razvoj naših gospodarskih prilik od prevrata do danes, ko so gospodarske razmere za vse sloje prav žalostne. Predvsem zadene današnja kriza tiste

stanove, ki nimajo močne organizacije, na katero bi se opirali in ki bi lahko uspešno branila njihove interese. Mali obrtnik si bo priboril boljše čase šele tedaj, ko se bo združil v močni stanovski organizaciji. — Referat bomo objavili v eni prihodnjih števil.

Kot drugi ogovornik je nastopil g. inženjer Dušan Sernec, ki je referiral o Obrtnem združenstvu in elektrifikaciji Slovenije. Govor sledi dobesedno na 2. mestu.

Sledil je 3. referat: Država in obrtništvo, o katerem je poročal g. narodni poslanec Karol Škulj. Orisal je zgodovino obrtniškega stanu, ki je bil nekdanj najbolj zaveden in je dobro organiziran, dosegal sijajne uspehe, medtem ko je danes vsled premajhne stanovske zavesti povsem malo upoštevan faktor. Pečal se je nadalje z Obrtno zbornico, Obrtnim svetom, ki smo ga že imeli, pa je bil zopet odpravljen ter izrazil zahteve po potovalnih obrtnih razstavah in predavanjih. Dotaknil se je perečega zavarovalnega vprašanja, obrtnega reda, obrtnega združenstva ter preoblega obdavčenja. Kritiziral je malomarnost vlade v vprašanju kreditov za obrtno nadaljevalno šolstvo ter opozarjal na naš obrtni naraščaj, kateremu moramo posvečati posebno pažnjo.

Referatom je sledila živahna debata, v katero so posegli gg. Ogrin, poslanca Vesenjaj in Škulj, Sitar, Pogorelec in Majce. Po končani debati so bile na predlog g. Gajšeka soglasno sprejete sledeče

Resolucije:

Obrtniki, trgovci in industrijci, zbrani na svojem zborovanju prilikom V. kat. shoda v Ljubljani, dne 27. avgusta, so na podlagi referatov sprejeli sledeče resolucije:

1.) Obljubljamo udanost Cerkvi in zapovedim sv. vere ter hočemo v tem smislu uravnati svoje delovanje. Zvesto se hočemo držati tudi svojega programa, ki smo si ga postavili ob priliki volitev v konstituanto.

2.) Država naj zaščiti obrtni stan. Obrtniki naj bi imeli več možnosti sodelovanja pri zakonodaji in izdaji naredb.

3.) Naše stanovsko zastopstvo, Trgovsko in obrtniško zbornico, se naj izpopolni v čim demokratičnejšem smislu (predvsem v pogledu volilnega reda) ter naj bodo njena mnenja oblastem merodajna.

4.) Da bo obrtnikom omogočeno pridobiti si današnjim zahtevam zadoščujočo finančno zmožnost, se država poziva, da podpira obrtno kreditne zadruge z brezobrestnimi posojili, kakor tudi strojne zadruge, po katerih naj dobavi članom stroje na daljši, brezobrestno odplačljivi rok.

Glede razdelitve podpor naj se pritegne v sosvet obrtne organizacije za posamezne pokrajine kot tudi za celo državo.

5.) Obrtno šolstvo je velike važnosti za razvoj in napredek obrtništva. Zato se država poziva, da vzdržuje že obstoječe obrtno nadaljevalne šole, kot tudi vse šolstvo strokovnega značaja ter isto izpopolnjuje osobito v strokovno-tehnični smeri.

6.) Ugotavljamo: Socialne dajatve so se uredile tako, kot v najbolj industrializirani državi, ne da bi se pri tem vprašalo za mnenje malega in srednjega človeka. Ukinile so se vse stare priznane naprave, razpustili so se legalno izvoljeni odbori ter se samovoljno imenovali drugi, ki niso za-

stopniki večine prizadetih. Vse te naprave ne služijo svojemu namenu, temveč se izgublja premoženje z nesocialnim gospodarstvom.

7.) Zato pozivamo državo, da obstoječi Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani reformira v tem smislu, da mu zopet prideli »Obrtni svet«, v katerem naj bodo zastopniki raznih strok kot tudi zastopniki domačih obrti. Z zavodom naj se spoji **tehnološki inštitut**, ki naj oskrbuje zbirko vsega, kar bi služilo malemu in srednjemu obrtniku v pomoč in napredek kot: surovine, napolizdelki, stroji, risbe, modeli ter potovalna obrtna predavanja in potovalne obrtne razstave.

8.) Obrtni red glede obrtnih koncesij in obrtnih dovoljenj se naj v toliko izpopolni, da bo odgovarjal vsem lokalnim potrebam in da ne bo brez potrebe oviral samostojnosti posameznih obrtnikov. Smatramo za zgrešeno in naravnost škodljivo za obrtne interese, če bi se poskušalo za Slovenijo uvesti obrtni red, ki je bil izdelan za docela drugačne razmere, nego so v Sloveniji.

9.) Kjerkoli dopuščajo agrarne razmere, naj se obrtni interesi domače obrti upoštevajo pred onimi, ki izvažajo napolizdelke. To naj velja predvsem za gozdne komplekse, ki stoje pod agrarno reformo in one, ki so last države. Država se poziva, da tozadevne določbe uzakoni v bodoči izvedbi agrarne reforme.

10.) Država naj omeji delovanje, raznih akcijskih in bančnih družb, da bodo res služile svojemu namenu, ker jim je sedaj možno neovirano monopolizirati razne obrti in se pečati s podjetji, za katere so upravičeni drugi ter na ta način upoštevajo cel stan.

11.) Ves današnji davčni sistem direktnih davkov je stvorjen tako, da pridobitni sloji plačujejo ogromne svote. Davke naj se pravično porazdeli in izenači za celo državo.

12.) Mali obrtnik, ki poseduje večinoma samo pridne roke, ni popolnoma nič preskrbljen niti za slučaje bolezni ali poškodb, niti proti starosti in onemoglosti. Zato naj država skrbi, da se tudi samostojnega obrtnika zavaruje. Nam ne zadostuje, da se nam le nasvetuje zavarovanje pri zasebnih družbah, katerim gre samo za dobiček. Zavarovanje mora biti obvezno ter od države subvencionirano.

13.) Državno oblast (ministrstvo za trgovino in industrijo) pozivamo, da preorientira delovanje na polju industrializacije, da ne favorizira vsaj za večino podjetij raznih akcijskih družb, ki so čestokrat še tujega izvora, ampak da podpira napredek domačih samostojnih obrtnikov, ki se izpopolnjujejo v trgovini in industriji ter da se zopet ožive in modernizirajo razne domače obrti, ker edinole na ta način bomo prišli do trdnih temeljev lastne solidne industrije ter trgovine. Tudi se ne strinjamo s sedanjim delovanjem tega ministrstva, ker hoče namreč vse važnejše industrijske naprave predstaviti iz krajev, ki so bližje meje, v centrum države.

14.) Naša zbirališča naj bodo v rokodelskih ali obrtnih domovih, kjer naj se shajajo tudi pomočniki in vajenci. Ti domovi naj se času primerno reformirajo in izpopolnijo.

15.) Katoliški shod uvideva veliko potrebo skrbi za obrtni naraščaj, zato poziva vse katoliške organizacije prosvetnega in karitativnega značaja, da posvečajo svojo pozornost mladini revnejših slojev, jo podpirajo v njihovi želji po obrtnih poklicih in jo informirajo v smislu poklica Jugoslovanske Obrtne zveze v Ljubljani.

Inž. Dušan Serbec.

Obrtno združništvo in elektrifikacija Slovenije.

Cenjeni zborovalci!

Imam Vam nekaj besed oziroma misli povedati, kako si naj obrtnik dandanes v tem težkem konkurenčnem boju, ki ga bide, pomaga, povzdiga svojo obrt in napreduje. Zastoj pomenja že nazadovanje in pušča vsakega starokopitneža za seboj. Z združenimi močmi se bide ta vsakdnji boj za obsta-

nek lažje in z večjim povdarkom, kot to more storiti kak posameznik. Že iz tega sledi: združite se v stanovske skupine ali z drugimi besedami, snujte zadrage. Vprašanje pa je, v kakšni obliki oziroma, s katerim glavnim ciljem naj se to zgodi. Da to odločimo, si je treba bistvo zadrage na kratko ogledati.

Taka združitev znači obliko gospodarskega udejstvovanja, ki leži nekako v sredi med čistim individualizmom ali z drugimi besedami, liberalizmom ali kapitalizmom, ki danes v Evropi obvladuje zapad — pri čemer skrbi vsak človek le sam zase, ne ozira se na druge stanovske tovariše ali na človeštvo v obče — in komunizem, ki v Evropi prevladuje vzhod in ki osebnostno udejstvovanje posameznega človeka v gospodarskem življenju sploh zametuje ter zahteva, da vsak posameznik svojo lastno osebnost žrtvuje v prid in korist skupnosti. Ker stoji zadruga skoro v sredi med temi življenjskimi nazori, se jo včasih smatra kot bodočo obliko človeškega gospodarskega življenja — vsaj po navadnem pojmovanju in na prvi pogled je srednja pot vselej najboljša. Absolutno in brezizjemno pa temu ni pritrčiti, kajti nikdar in nikjer ne smemo prezreti osnovna načela krščansko-katoliškega življenjskega naziranja.

A na kaj cikam? Na nauk, da je človek samostojno bitje, ki se hoče in mora na tej zemlji osebnostno udejstvovati, ker nosi za svoje sodelovanje in nehanje osebno vso pezo odgovornosti in drugič, da je to bitje k slabemu nagnjeno, ki ga le živa vera kolikor toliko na pravi poti vzdržuje — saj se pravični sedemkrat na dan greši. Oboje se ne sme iz vidika pustiti, bodisi, da stremi za tem, potom zakonodaje uveljavljati socialne uredbe in gospodarsko močne kroge prisiliti, ker naravno tudi ti k slabemu nagnejo, h krščanskemu pojmovanju in udejstvovanju svoje moči, bodisi, da se skuša z organizacijo gospodarsko šibkejših, njih gospodarski položaj potem samopomoči poboljševati. Veliko se danes greši v obeh smereh, posebno v prvi. Ali to ne spada v okvir mojih današnjih izvajanj, ker upošteva takozvana socialna zakonodaja v prvi vrsti razmere v veliki industriji in se na obrtnika ne ozira izrazito.

Obrt, ki je skoraj brez izjeme v ostri konkurenci z industrijo, kateri je prištevati tudi veliko obrt s tovarniškim značajem, spada h gospodarsko šibkejšim slojem in je naravno, da se v svrhu pridobivanja večje odporne sile združuje v veliko stanovsko organizacijo, ki ima braniti in zastopati vsem obrtnikom skupne interese in bi bila v bistvu nekaka organična sestavina človeške družbe, ki stoji med družino in državo. Le organična tvorba ki lahko raste in se razvija, ima v življenju, ki nikdar ne zaostaja, možnost trajnega obstanka. Srednjeveška družabna organizacija po celih, nikakor ni za zametavati, kakor bi človek po izrazu »srednjeveški« sodil. Sestajati pa ima ta velika stanovska organizacija iz večjih ali manjših med seboj ozko spojenih skupin — zadrug.

Zadrage pa so različne glede cilja, ki ga zasledujejo. Če bi se n. pr. čevljarji združili, si postavili skupno tovarno za proizvodnjo čevljev, jo opremili z vsemi potrebnimi stroji in pričeli izvrševati svojo obrt kot združeni industrijci, bi bilo to mrtvo rojeno podjetje, ki ne more imeti dolgega življenja, ker pozablja na prej omenjena krščanska načela. Kdo bi nosil odgovornost, kdo bi pravično upošteval pridnost in lenobo, spretnost in nerodnost, skrb in brezbriznost itd. posameznikov! Prej ali slej se povzpnejo zmogljnejši zadrugarji in — če se smem vulgarno izraziti — zadrugo požro.

S tem pa ne maram reči, da bi bila vsaka proizvodna zadruga trajno nemogoča — to so lete, ki ne upoštevajo človeka kot osebnostno in k slabemu nagnjeno bitje. Zdruga elektrarna na primer je brez vsakega pomisleka mogoča, ker deluje pri takem podjetju le vloženi kapital in uspeh zadrage ni prav nič odvisen od osebnega dela posameznih zadrugarjev. Ali mlekar, — primer iz agrarnega združništva — Vam je korist, ki jo ima zadrugar, odvisen od njegovega dela na njegovem lastnem domu. Vsakdo bi se smejal predlogu, da bi mlekar plačal zadrugarjem mleko po ključu, ki bi se izračunal po deležih ali po glavah živine, ki jo ima vsak za-

drugar v svojem hlevu. In pri obrtnih zadrugah, se na ta osebnostni moment zelo rado pozablja. Proizvajalne zadruge, kjer deluje le vložen kapital, so trajno mogoče, te pa, kojih uspeh je odvisen od dela posameznika, niso organska tvorba in se trajno ne morejo vzdrževati.

Nakupovalne in prodajne zadruge v svrhu skupnega nakupa potrebščin in prodaje proizvodov se že lažje uvrščajo v vsakdanje življenje, kakršno je. Odvisne pa so izključno od spretnega, nesebičnega in požrtvovalnega vodstva. Če se najde tak človek, ki stopi na čelo zadruge — dobro. A če on umrje, naslednika mu bo težko dobiti in bo njegova izbira enakovredna igri v loteriji. Tozadevno smatram za zdravejšo priključitev velikemu trgovskemu podjetju, kakor jo imamo mi v Gospodarski zvezi, ki je danes zadruga le še po svoji juridični obliki.

Najprimernejša in najizdatnejša samopomoč za obrtnika je v kreditni zadrugi. Kdor ima nekaj denarja odveč, da nalaga, kdor ga rabi, dobiva kredit. Če je število stanovsko zavednih zadrugarjev dovolj veliko, se bo v splošnem prejetje in izdajanje denarja kolikor toliko izenačilo in s skupnim girom — poroštvom — si preskrbijo zadrugarji še sredstva izven svojega kroga. Sem spadajo tudi takozvane strojne zadruge, ki imajo namen preskrbljevati svoje člane z orodjem in s stroji na podlagi kredita, ki ga jim nudijo.

Naravno je, da je dolžna taki obrtno-stanovski organizaciji pomagati najvišja in najmočnejša organizacija človeške družbe, to je država sama, kajti združeno obrtništvo je iste važnosti zanj, kakor kateri drugi sloj — tudi če pomislimo na industrijo ali izvozno trgovino. Posebno pa se ima to storiti ob času splošne gospodarske depresije, to je ob času, kakor današnji, ko vsled velikih investicij v dobi konjunktura denarnih sredstev primanjkuje in izmenjava blaga (nakup in prodaja) vsled tega zastaja. Naša Narodna banka je sicer zasebni institut, a po svojih privilegijah ozko spojena z državo samo, da na primer brez nje gospod finančni minister sploh ne bi mogel voditi državne gospodarske politike, in se mora ona vselej ukloniti smernicam iz finančnega ministrstva. Ta banka ima pod odločilnim vplivom države gospodarsko življenje v njej regulirati in podpreti. V to svrhu daje med drugim tudi cenene kredite, sedaj po 6 odstotkov, seveda le če jo varnost kredita podana. Združena obrt je pa faktor, ki je dober za velike svote in Narodna banka se ima — v kolikor mi je znano — že po svojih statutih posebno ozirati na zadruge. Kredite razdeljuje med svoje člane potem zadruga sama.

In tukaj smo pri točki, ki je najvažnejša za obrtnika, ki mu omogoča razvoj in napredek, ga v kaki nesreči podpira, ki je sploh temelj njegovega dela — cenen kredit. Tu je treba delo zastaviti, se združiti, s samopomočjo drug drugemu pomagati, pa tudi od države oziroma Narodne banke zahtevati kar vam gre kot eni najvažnejših sestavin te — iste države.

S prihranki, posebno v času devalvacije lastne valute, je težko mogoče si nabavljati stroje in modernizirati obratovanje. Starček lahko postaneš, predno si si dovolj nabral. Z nekoliko lastnimi sredstvi in z izrabljanjem kredita si pa moreš nabavljati orodja in stroje ter z istim osobjem ne samo dvojno ali trojno, temveč še mnogo več proizvajati kot prej. To poplača v kratkem ves investirani kapital. Ena konjska sila ti nadomešča 6 do 8 pomočnikov.

Konkurence industrije se ni treba bati. Tam je težišče v proizvodnji velikih množin enega in istega predmeta, v kar obrt ne pride v poštev. Pri vsakem specialnem ali posameznem delu pa, s stroji opremljena obrt brez dvoma lahko uspešno konkurira z industrijo že radi tega, ker obratuje obrt primerjano z industrijo z malenkostno režijo.

Prepričan sem, da je vsak izmed Vas, cenjeni zborovalci v svoji stroki tako izobražen, da mu ni treba natančneje razlagati, kaj in koliko pomenja za obrtnika prehod od ročnega do strojnega dela. Navedel bi lahko primere in številke, a bojim se, da bi predaleč zašel.

Predpogoja v to, sta pa dva. Prvega sem že naglašal — to je cenen kredit. Drugi pa je gonilna sila za strojni obrat.

V ta namen pride v prvi vrsti — rekel bi skoraj izključno v poštev elektrika po primerni ceni.

Bivši deželni odbor kranjski se je bavil s temeljito zasnovano akcijo, za preskrbo širokih plasti ljudstva z električno silo. Elektrarna ob Završnici se je med vojsko zgotovila, izvršitev nadaljnjih projektov je preprečila vojska in po vojni dogodki so položaj popolnoma izpremenili. Kranjski deželni odbor je bil seveda vezan na Kranjsko deželo. Danes je položaj drug in računati je tudi s slovenskim delom bivše Štajerske. Tam obstoja obče znana elektrarna pri Fali ob Dravi, in tja imamo obrniti svoje oči, če hočemo pripravljati elektrifikacijo slovenske dežele. Drava nad Mariborom je reka, ki se da v svrhu pridobivanja vodnih sil lahko in ceno izkoriščati. Tozadevno je bila prištevati najboljšim rekam po ozemlju bivše Avstrije. Kaj šele danes?

Mimogrede povedano je napačno govoriti pri nas o kakem bogastvu na vodnih silah. Imamo reke in potoke, ki bi se dale več ali manj racionalno izkoriščati. O vodni sili govoriti se pa da šele, če je naprava zgrajena.

Pri Fali obstoja taka naprava s 33.000 konjskimi silami ki se da s postavitvijo nadaljnjih dveh strojev na 50.000 konjskih sil povečati in še najmanj 3 take naprave so ob Dravi zlahka mogoče. Fala se ravnokar spaja po daljnovodu s Trbovljami, kjer že stoji velika parna rezerva, vsled česar odpade morebitni ugovor, da je Fala preblizu meje in radi tega ni primerna za izhodišče elektrifikacije Slovenije. Vod iz Maribora do Trbovelj — nekako hrbitišče omrežje — je v delu, a skoraj nikjer v Sloveniji, ne izvzemši Ljubljane, ni večjega zanimanja zapriključitev k tej elektrarni.

Pravijo, da je draga. Mogoče v primeri z malimi, starimi hidroelektričnimi, ne parnimi napravami, ki so bile pred vojsko v kronah zgrajene in so odpisane. V Fali so pač švicarski franki inventirani in le-ti se naj obrestujejo. Mar mislite, da je danes sploh mogoče kako večjo vodno napravo sezidati, ne da bi se nahajala inozemska zdrava valuta — nota bene — če se jo sploh dobi na posodo, — ali pa da naše vsakdanje cene niso svetovne ali konečne, da od leta 14. tega do 23. tega tudi svetovne cene niso rastle! Ni mogoče nobena nova večja naprava v Sloveniji, ki bi mogla svojo energijo ceneje prodajati.

In od prevrata sem teče tam voda deloma neizkoriščana preko jezov. Vsa moja opetovana prizadevanja, da bi se dovedla ta sila v prid širokim plastem prebivalstva Slovenije, so bila zaman. Zakaj? Ker pri nas ni faktorja, ki bi mogel to izvrševati — avtonomije ni, ni od ljudstva prosto izvoljenega odbora, ki bi imel vsaj deloma tudi finančna sredstva dežele na razpolago. In Ljubljana ni Beograd in Slovenija je daleč od centralne vlade. Kaka neizmerna škoda za vso našo ožjo domovino je činjenica, da omrežje Fale že zdavnaj ni zgrajeno, se ne da precejevati.

Ves naš gospodarski napredek in razvoj je odvisen od tega, da si izbojujemo vsaj delno razpolaganje z javnimi sredstvi potom prosto izvoljenega zastopstva ljudstva — z eno besedo avtonomijo.

V današnjih razmerah ne napredujemo, temveč nazadujemo. Svoj čas je stala Kranjska v predmetni zadevi na čelu vseh kronovin Avstrije. Danes nas posamezne dežele Nemške Avstrije oddaleč prekašajo — in to so sestavine revnega ostanka Avstrije in mi smo članj bogate Jugoslavije. Trpko je to, ali resnično.

Preostaja mi še Vam na kratko razložiti pomen velike hidroelektrične centrale, ki jo namerava zgraditi mesto Zagreb na našem ozemlju, na Savi pri Krškem. Upravičeno bi se nam očital skrajni separatizem, če bi se Slovenci protivili izvršitvi tega projekta, češ, da se ima vodna sila pridobivati pri nas in da je ne damo iz dežele. Tega nikakor ne, a brez zahtev ostati, bi značilo vendar preveliko samozatajevanje.

Ta projekt predvideva zajetje Save pri Krškem in jo popelje po več km dolgem kanalu, natančne dolžine ne vem, v Krko, v bližini Krške vasi. Ne glede na to, da se bo danes dražje zidalo kot l. 13.—15. bo še vsled tega dolgega kanala pridobljena vodna sila brez dvoma dražja kot falska, ki je Dravo le zajezila in tik jezov postavila elektrarno.

Sicer pa sploh dvomim, da bi bil ta projekt v doglednem času izvršljiv. Agrarni in podjetniški interesi si vsi skoraj pri vsakem takem podjetju nasprotujejo. Po rodovitnem polju celo Savo na več km speljati po kanalu, pa zadene tamonje kmete v živo. Le predstavite si, kaj poreče k temu posestnik, ki ima danes polja blizu doma, a potem deloma to stran, deloma onstran Save. Koliko mostov preko kanala projekt predvideva, mi ni znano, a to vem, da morajo biti odškodninske zahteve posestnikov ogromne in to opravičeno, tako da projekt, če vlada posestnikom ne dela nasilja, sploh ni izvršljiv. H kmečkim interesom pridejo še splavarski. Splavarstvo je v tem delu Save cela panoga, ki sega daleč gor v Savinjsko dolino. Tudi ta težkoča se da le z velikimi stroški premagati.

(Dalje prihodnjič.)

Ljubljanski velesejm.

III. Ljubljanski velesejm je za nami. Mnogo lepega in koristnega je nudila razstava obiskovalcem. Precejšnji del obiskovalcev je posetil velesejm samo radi radovednosti in utisi takega obiska hitro ugasnejo. Res obrtnika ne zanima toliko zunanji sijaj kot način poslovanja velesejmskega obrata. Letos je uprava velesejma tako izdatno napredovala, da je vsakomur lahko žal, kdor ni razstavil izmed producentov. Seveda mislimo takoj samo na take obrtnike, ki so se odločili poseči v svojem delokrogu preko lokalnih odjemalcev. Velesejem je zapustil svojo početno pot in se je preorientiral iz dekorativne razstave v trgovsko velepodjetje, ki je znalo privabiti najrazličnejše tu in inozemske trgovce v naše obrtno središče. Vodstvo je razumelo podati tujim trgovcem lahak in točen pregled naše izvozne možnosti na najrazličnejših poljih, ter tako obvarovalo posamezna podjetja pred katastrofo brezposelnosti. Tukaj je od naše strani obžalovati, da so se ravno obrtniki premalo udeležili velesejma kot razstavljalci in prepustili ugodne konjunktore izrečno samo industriji. Ta napaka, ki se je letos storila od strani našega obrtništva, bo rodila posledice, ki ne bodo preveč razveseljive. Danes ima obrtnik še vedno dosti dela, ker je industrija še šibka in ne zmore izdelovati blaga za skladišče. A prišel bo čas, ko bo ravno Slovenija prenasajena z izdelki in takrat bo edino tisti lahko preživel krizo, ki si je danes pripravil teren za izvoz in se na tujih trgih v državi in izven nje že danes udomačil.

Velik vzrok preje omenjene napake tiči ravno v tem, da je naš obrtnik samo delavec — profesionist, ni pa obenem tudi trgovec. Resnica je, da dober rokodelce po navadi ne more biti dober trgovec. Lahko pa se temu odpornost tako, da se več rokodelcev ene in iste stroke v gotovem okolišju združi v eno trgovsko družbo n. pr. zadrugo in tako prepusti trgovsko vodstvo nastavljenemu strokovnjaku. Na ta način se rokodelci razbremenijo pri sedanjem obratovanju in se lahko bolj intenzivno pečajo z izpopolnitvijo svoje stroke. Le na tak način, če se prične tudi v obrtniških krogih z delitvijo dela po strokah in oddelkih, je dana možnost, da bode obrtniški stan pripravljen na težke čase, ki ga čakajo in se uveljavil v toliki meri, kot mu v resnici gre.

Glede velesejma samega so vsi dnevniki prinesli obširna poročila in je vsled tega itak vsakemu znan splošen popis istega. Iz poslovanja in obiska je važno to, da so letos laški trgovci v precejšnji meri posetili semenj radi nakupa pohištva, a so bili razočarani, ker je bila ravno lesna stroka jako slabo zastopana, dasiravno je to edini oddelk, v katerem bi lahko večje množine izvažali. Značilno je postopanje italijanskih oblasti napram francoskemu in belgijskemu blagu, ki je bilo namenjeno za velesejm, a je vsled laških šikan obtičalo v Postojni na carini. Izmed drugih tujih držav so bile zastopane še Avstrija in Nemčija ter Češkoslovaška v lastnem paviljonu. Velesejem je bil aranžiran v velikem modernem stilu, samo v oddelku za okrepčila se ni mogel otresti

pristne slovenske navade, da se mora vsaka kupčija ali pa samo ogled blaga zaključiti z naravnost nemoralnim pijančevanjem in celo pretepom. Ako v vsem drugim lahko posnemamo tuje države, zakaj bi ne mogli tudi to prevzeti od Angležev, da se kupčije sklepajo mirno in hladno, brez polivanja alkohola v kavarnah ali klubovih sobah.

Obrtni kredit.

(Dalje.)

Za vsako obratovanje pa je potreben kapital. Poglejmo si, kako je s tem. Kredite delimo v : osebni, hipotekarni in oni na zastavo nepremičnin.

1.) Osebni kredit se daje ali na osebo samo, kar je najobičajnejše potom privatnikov, ali pa z jamstvom več oseb, ki garantirajo za upnika, so napram dolžniku soplačniki ter navadno podpišejo dolžne listine. To zadnje se vrši v obliki, kot jo prakticirajo zadružni denarni zavodi z neomejenim jamstvom (n. pr. naše Reifeiznovke), nadalje potom zadolžnic, dolžnih pisem, ali pa po načinu poslovanja bank, da se podpiše menica. V splošnem se to imenuje bančni ali menični kredit.

2.) Hipotekarni kredit se v splošnem smatra oni zemljiškoknjižno vknjiženi kredit za daljše dobe, največkrat tako, da se znesek v neki določeni dobi amortizira ali izplača. Včasih pa se hipoteka zemljiškoknjižno vknjiži ali zastavi le kot varstvo za dano, bodisi v kakršni koli obliki posojila.

3.) Kredit na zastavo nepremičnin, je najobičajnejši, da kdo zastavi gotove nepremičnine v obliki notarskega pisma, dalje, da zastavi ali da upniku vrednostne listine, da cidira ali odstopi upniku razne račune, ali pa tudi vknjižene terjatve. To so torej najobičajnejše vrste kreditov, katerih se moremo posluževati. Vsak obrtnik ali trgovec si pri rabi kredita gotovo želi, da je čim cenejši in trajnejši.

Kdo daje kredit? V prejšnjih časih so navadno dajali kredit privatniki. Čestokrat so bili v posameznih krajih gotovi denarni barani, na katere se je bilo treba obrniti. Večkrat pa so bili ti barani tudi precej oderuški in če si hotel posojilo, hočeš, nočeš, moral si ga vzeti za visoke obresti. Seveda v tistih časih trgovina in obrt še nista bili tako razviti in se je za star denar tudi nekaj dobilo. Dandanes bi taki privatni posojilodajalci gotovo ne zadostovali, je pa tudi privatni kredit vedno redkejši, ki je sicer možen po vseh zgorajšnjih načinih. Dandanes posredujejo med temi, ki hočejo denar hraniti in oni, ki ga iščejo na posodo, razni denarni zavodi. Ti zavodi so osnovani ali na zadružni podlagi z neomejenim, ali tudi z omejenim jamstvom. To so naše Reifeiznovke, ali tudi Šulzedićeve. Denarni zavodi pa, ki so osnovani na podlagi akcijskih deležev, so banke. Pri prvih jamčijo vlagateljem novcev, ali z vsem, ali le z določenim zneskom, dočim je jamstvo pri akcijskih denarnih zavodih (bankah) le kapital, ki so ga gotovi delničarji vložili. To je pravzaprav osnovni kapital, s katerim se poslovanje prične. Vsi denarni zavodi pa so odvisni od vlagateljev, ali takozv. hranilnih vlog. Če teh ni, ali jih je zelo malo, tudi tak denarni zavod ne more zadovoljiti posojilomalcev. Za izenačenje med vlogami in posojili med posameznimi zavodi služijo razne zveze teh zavodov, ker imajo nekateri posamezni zavodi več vlog, kot bi lahko oddali posojila — dočim je pri drugem zavodu ravno nasprotno.

Vodstvo denarnih zavodov ali vplivno moč imajo za zadružne kreditne zavode od zadružnikov izbrani člani, pri bankah pa od akcionarjev izbrani upravni svet. Že pri osnovi teh bančnih zavodov se združi gotova klika ali skupina, ki ima marjeteto, tako da ostane zavod potem navadno trdno v rokah tiste skupine. Tudi pri nekaterih takozv. regulativnih posojilnicah imajo prvotni člani ali njih nasledniki v rokah ta zavod. Najširje in najprosteje so zasnovani po avtonomni korporaciji ustanovljeni občinski, okrajni, mestni in deželni denarni zavodi, v katerih ima vodstvo zavoda takratno večinsko upravno zastopstvo.

Poslovanje denarnih zavodov.

Posojilnice se običajno pečajo izključno z denarnim poslovanjem ter nudijo kredite v okviru možnosti na hipoteke in osebni kredit. Posebno je pri Reifeiznovkah vpeljan osebni kredit proti jamstvu in zadolžnici, dočim je kredit v drugih oblikah bolj redek, posebno se Reifeiznovke ne pečajo z menicami in cidiranjem računov. Poslovanje bank pa je povsem drugačno. Lete se ne pečajo s tem, da svojim klientom nudijo kreditov, ampak trgujejo z vrednostnimi listinami, nakupujejo in prodajajo devize, menjavajo tuje valute in novce, ter v glavnem sanirajo razna večja industrijska in trgovska podjetja, čestokrat tako, da dobe večino kakega akcijskega podjetja v svoje roke, so torej neke vrste veleindustrije in veletrgovci. Ta način poslovanja se je posebno razpasel po vojni in gotovo je, da je prav to velik vzrok velikega pomanjkanja denarnih sredstev. Mnoge banke rabijo za investicije svojih velikih trgovskih in industrijskih podjetij ogromne zneske ter tako prikrajšajo legitimne proizvajatelje pri kreditu.

Tudi zveze, kamor odlagajo posamezne posojilnice preostale novce, so se zadnji čas pričele pečati s tem, da ne one direktno, ampak z njenim kapitalom podpirajo zadruge in naprave, ki se pečajo z veleindustrijo in veletrgovino in to večkrat na škodo legitimnim obratom.

Kakor je iz prejšnjih izvajanj razvidno, je tako obrtnik, kakor trgovec zelo potreben kredita.

Vprašanje je samo, katere vrste kredit je njemu najbolj primeren. Če rabi denar kot investicijski kapital in ima še mogoče nekatere nepremičnine, je najprimernejše hipotetično posojilo, ki je tudi najceneje. Nepravilno je torej mnenje, da ne dopustiti intabulacij.

Če imaš kolikor pomembnejšo trgovino ali obrt, rabiš vsaj za gotovi čas kredit, nasprotno pa tudi lahko kdaj kaj naložiš. Iz tega jasno sledi, da moraš dobiti trajno zvezo s kakim denarnim zavodom. (Dalje prihodnjič.)

Matija Žumer, Železniki.

Iz kovaških vrst.

Nekako pod tem naslovom je že pred letom dni prinesel »Jug. Obrtnik« članek v bodrilo imenovane stroke. Ker se je več tovarišev pismeno že zainteresiralo, zato stopam znova pogumneje pred javnost s to zadevo.

Veliko smo zaigrali že do zdaj, ko smo ob borem napredovanju ostalih gospodarskih strok in industrije malobožno stali ob strani in prekrižanih rok čakali, da se nas potisne v zožene delavnice, kjer naj še klepljemo in popravljamo obrabljeno robo, ki jo je izdelala industrija, pa ji kovač s popravilo še podaljša življenje. Čas in potreba nas silita, da zastavimo vse naše sile, se upremo uničujočemu toku in se postavimo z lastnimi silami na lastne noge.

V ta namen naj sledijo predlogi za dobrobit kovaškega stanu:

Prva naša naloga je, da se združimo. Skupna organizacija nam bo dala moč in možnost izvršitve ostalih nalog, ki nas čakajo. Organizacija bodi naš prvi korak, ki ga nam vsiljuje čas. K napredku nam je potrebno **lastno glasilo**. Jasno je, da nas bo stalo to mnogo truda, v zvezi s tem pa bodo zavedni češki kovači, ki so čistili svoj jezik tako, da so v letih 1912/13 poleg krasno urejevanih »kovaških listov« izdajali tudi slovarčke s pristnimi domačimi izrazi poleg spačenih tujk. Gmotno stran lastnega glasila bomo krili sami, dovolj nas je, če bo pa naše delo vredno, bomo svoj list mogli razširiti tudi na jug; za dobro čtivo bo naročnikov lahko dobili.

Organizacija nam bo oskrbela strokovne knjige, ki nas bodo učile in izboljševale naše delo, tožadevnih prijateljev čakamo predolgo zastoni.

Nujno potrebna nam je dalje **lastna centralna delavnica** vseh potrebnih, ki jih rabimo vsak dan v obrtu. Osnovati

nam je treba našo tovarno za izdelovanje podkev, nujnega orodja, surovo obdelanih kosov, ki jih rabimo v naših delavnicah, pa jih sedaj moramo drago plačevati tujcem. To podjetje naj bi bilo združeno in delničarji in lastniki njega mi sami. Svoje potrebščine bi izdelovali sami, njih odjemalci enako mi. To misel se da izpeljati danes še z manjšim trudom, čas, ki ga zamujamo, nam jo more otežkočiti.

To so misli, ki so mi šlele že dalje časa pod pero. Zganimo se! Prvi naš korak naj bi bil zbor vseh kovačev, ki naj izvoli odbor za priprave in nadaljnje delo.

Drobiž.

Podržavljenje južne železnice. S 1. septembrom je prevzela država vse proge južne železnice, v kolikor tečejo po našem ozemlju, v svojo upravo. Na mestu je pustila še vse dosedanje osebe ter ustanovila »državno upravo južnih železnic« v Ljubljani, v katero so imenovani g. Evgen Deroko, pomočnik generalne direkcije, kot generalni ravnatelj, ki so mu prideleni gg. Ivan Hribar, bivši namestnik za Slovenijo, Jovan Gjurić, inspektor minist. za promet, dr. Jakob Borko, insp. gener. direkcije in Srečko Benedek, insp. dir. drž. žel. v Zagrebu kot pomožni in posvetovalni organi. Kot razlogi podržavljenja se navajajo: 1.) Pojav stavke na južnih železnicah, ki je ogrožala tudi državne železnice. 2.) Gospodarski razlogi. Letošnja letina je jako bogata, tako da bo preostala velika količina pridelkov za izvoz. Ker gre ta izvoz večinoma po progah južne železnice, bi vsaka ponovitev stavke ali pasivna resistenca ogrožala naš celokupni izvoz in bi bilo s tem občutno oškodovano naše narodno gospodarstvo. Državna uprava pa daje garancije za neoviran promet. 3.) Enotnost notranjega prometa. Južne železnice prekinjajo na več krajih kontinuiteto državnih železnic, s čimur je otežkočeno odpravljanje in neprekinjenost v prometu. Vsled enotne uprave bodo te težkoče odpravljene. 4.) Imela pa je tudi pravico do prevzema na podlagi sporazuma, sklenjenega v Rimu dne 29. marca t. l. Ker je dosedaj v naši državi uprava južne železnice najbolje poslovala in se je promet na njenih progah vršil najredneje, upamo, da bo tudi nova državna uprava ohranila sedanjí red in da ne bomo imeli odslej opravka z istimi težkočami, kakor so običajne na drugih progah državnih železnic.

Obrtno nadaljevalno šolstvo. Obrtniki v Št. Vidu nad Ljubljano so v znak protesta proti malomarnosti države v vprašanju kreditov za obrt. nad. šolstvo segli po samopomoči ter bodo to šolo skozi 5 mesecev sami vzdrževali. Hvalevredna požrtvovalnost! Posnemajmo!

Premoženje ameriških kapitalistov in kako so ga pridobili. Neki ameriški statistik je napravil zanimiv poskus in je skušal dognati, kako so se obogateli znani ameriški milijarderji. Obrnil se je na lastnike več kot 4000 ameriških nakopičenih kapitalov s prošnjo, naj mu povejo, kakšen izvor ima njih premoženje.

Na podlagi dospelih, popolnoma zanesljivih in verjetnih poročil je prišel do sledečega zaključka: Od 4000 bogatašev, ki so mu odgovorili, je bilo **3780 takih**, ki so bili **popolnoma brez sredstev**, ko so šli v svojih mladih letih na lov za srečo in uspehom. Ostalih 220 ni bilo ubožnih, ko so stopili v pridobninsko življenje, temveč so bili podedovali od staršev ali sorodnikov večje ali manjše premoženje. Značilno je, **kako** so si bogataši premoženje pridobili. Velika večina v poštveh prihajajočega kapitala je bila pridobljena na podlagi spretnega izkoriščenja ugodnih okoliščin in pa pametnega predvidevanja javnih potreb v najrazličnejšem udeleževanju človeka.

Veliko število bogatašev si je pridobilo premoženje na podlagi novih idej ali pa pravilne predvidnosti razvoja novih iznajdb in izumov ali pa pravilnega spoznanja novih vrst blaga, novih sirovin itd. Zanimivo je, da je bila pretežna večina teh 4000 kapitalistov skozi vse življenje izredno varčna, posebno v prvih letih, in da so si od svojih pridobitkov prihranili precejšen del. Nasprotno so pa nekateri velik del prihranjenega denarja uporabili za izpopolnitev svojega znanja po-

tom pripravne nadaljne izobrazbe, s čimer so seveda zvišali tudi svojo pridobitveno zmožnost. Statistiki pravi nadalje, da more po svojih skušnjah od vseh 4000 kapitalov označiti jih samo 40 kot take, ki so bili pridobljeni na bolj ali manj nepošten način. To ugotovitev pozdravljajo različni ameriški časopisi kot prav posebno razveseljiv znak ameriške kupčijske morale, dočim pravijo drugi manj dobrohotni presojevalci, da je ta statistiki prav navaden optimist. Mislimo, da ima zadnja skupina kritičnih presojevalcev bolj prav kakor prva.

Obrtni shod. Deželna zveza obrtnih zadrug v Ljubljani je sklicala na dan 8. septembra obrtni shod z obširnimi sporodrom. Izmed navzočih jih je bila $\frac{1}{3}$ članov Jugoslovanske Obrtne Zveze. G. Franchetti je med drugimi pozdravil tudi g. Gajseka, ki je načeloval naši delegaciji, kot zastopnika JOZ.

Odgovorni urednik Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani.

Tiska: Zadruga tiskarna v Ljubljani.

STROJNO MIZARSTVO

PETER BIZJAK

v Spodnji Šiški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

Strojno mizarstvo

Trink & Bernik

Linhartova ulica 1

KOLESA
NAJBOLJŠA NUDI
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ. KRED. BNK

Kleparstvo

Korn T.

Ljubljana, Poljanska c. 8.

Staro lito železo

kupujejo v vsaki množini

Strojne tovarne in livarne d. d.
v Ljubljani.

Najboljše

PEKATETE

nudi

BUNC & Co.
LJUBLJANA — CELJE

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN
GALANTERIJA

MIROSLAV BIVIC

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu
ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila
vseh v to stroko spadajočih del.

VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP,
NOTEZOV IN BLOKOV.

Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

OBRITNIKI!

Najvarnejše vlagate vaš denar v pupilarnem zavodu

Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 38
v hiši Zadruga zveze

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po 5% in sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. — Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. — Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.

Bombaž, umetno svilo
— volno v štrinah —
barva

v vseh barvah in nuancah, za
vse tekstilne in trgovske potrebe tovarn

JOSIP REICH
LJUBLJANA, Poljanski nasip 4/6

ALOJZIJ PAVSCHIN

LJUBLJANA
WOLFOVA ULICA

ZALOGA

STEKLA IN POR-
CELANA, STEKLA
ZA URE, UMIVAL-
NIKE IN KUHINJ-
SKE GARNITURE
:: IN VSE V TO ::
STROKO SPADA-
JOČE PREDMETE

PARKETNE DEŠČICE

hrastove bukove

dobavlja in polaga v vsaki mno-
žini v mestu in na deželi

ANTON BOKAL

LJUBLJANA, RIMSKA CESTA 16

Prevzema tudi vsa v to stroko
spadajoča popravila.

Delo točno in solidno.

PRODUKTIVNA ZADRUGA

KLEPARJEV, INŠTALATERJEV, KOTLARJEV i. t. d.

V LJUBLJANI

Kolodvorska ulica šte. 18

se priporoča cenj. obrtnikom za izvršitev raznovrstnih kleparskih,
inštalacijskih in kotlarskih del. Obrtniki imajo pri vseh naročilih
znaten popust. Zanesljiva in točna izvršba.

Stavbno
podjetje

Ivan Ogrin

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje 8.

Prevzema vsa zidarska in
druga stavbna dela.

Izvršuje razne načrte in pro-
račune.

Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.

Delo solidno. Delo solidno.

Telefon št. 426

Pleskar in ličar za
stavbe in pohištvo

JOSIP JUG

LJUBLJANA

RIMSKA CESTA št. 16

se priporočam cenj. občinstvu za
vsa v to stroko spadajoča dela.

Za vsa izvršena dela jamčim dve leti.

Izvršitev točna. Cene zmerne.

Ustan. 1850.

Ustan. 1850.

Stavbno podjetje

Viljem Treo

arhitekt mestni stavbnik

Ljubljana, Gosposvetska cest. 10

se priporoča za vsa v to stroko
spadajoča dela. — Izvršuje to-
zadevne načrte in proračune.

Zadružna gospodarska banka v Ljubljani

posluje v lastni palači
nasproti hotela Union

Miklošičeva cesta 10.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice,
lombardira vrednostne papirje, kupuje in
prodaja tuje valute in devize, sprejema
vloge v tekočem računu in na vložne knji-
žice ter preskrbuje vse bančne in borzne
transakcije pod najugodnejšimi pogoji. —

REMEC - CO.

Ljubljana - SHS

Kersnikova ulica št. 7

Prej:

I. BAHOVEC nasled.

Tovarna na

DUPLICI

pri Kamniku

STOLARSTVO

UPOGNJENO POHIŠTVO.

Prešani furniri za stole in mizarstvo

PARKETI REZANI LESInterurb. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC - CO.**Papirna trgovina
Ivan Gajšek**

Ljubljana, Sv. Petra c. 2,

priporoča in ima vedno v zalogi
trgovske in poslovne knjige, razne
bloke in pomožne knjige za obrt
in trgovino lastne založbe in iz-
delka, pismeni, trgovski, uradni,
prepisni papir, založba šolskih
zvezkov „Tabor“.

Postrežba točna tudi po pošti.

Najboljši in najcenejši pisalni
stroji **Oliver**

Strojno mizarstvo in koncesion. pogrebno podjetje

M. GOGALA, BLED

se priporoča za izdelavo: oken, vrat, portalov, stopnic,
steklenih sten, verand in pohištva in sicer od enostavne
do najfinejše vrste. — Zaloga transportnih krst in pre-
vzem pogrebnih transportov na vse strani naše države.

Stroji za šivanje iz najboljših tovarn
izgotovljeno moško obleko
zalogo klobukov
in drugo manufakturno blago

Cene zmerne!

Cene zmerne!

Vedno v zalogi pri

L. REBOLJ

Kranj št. 24

Pri meni kupljenim strojem jamčim 10 let.

**Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani**

je edini slovenski zavarovalni
zavod, ki zavaruje proti po-
žarnim škodam poslopja, pre-
mičnine in poljske pridelke.
Sprejema življenska zavaro-
vanja v vseh kombinacijah.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopa
računov, eskomptira menice itd.

GRADBENO PODJETJE
ing. DUKIĆ in dr.
Ljubljana, Bohoričeva ul. 20